

Відомий український радянський письменник і педагог В.О. Сухомлинський у своїх порадах учителям писав, що починаючи роботу з учнями, досвідчений учитель намічає на весь період вивчення предмета зміст активної діяльності своїх вихованців. Мета — не тільки вироблення практичних умінь, необхідних у житті й праці, а й активна діяльність учня в системі вивчення предмета, передусім розумове виховання, розвиток думки й мови.

Важливий ще один аспект, який треба враховувати в процесі навчання. Це — оволодіння студентами методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже сучасна людина живе і діє в умовах інформаційного буму й інформаційних технологій. Тому процес освіти має перманентний характер: людина повинна навчатися впродовж усього свого життя. А для цього потрібно добре володіти методами навчальної праці, своєрідними інструментами пізнання надбань духовної культури.

Таким чином, два провідні аспекти навчально-виховного процесу в університеті — інтелектуальний розвиток особистості й опанування ефективними методами самостійної пізнавальної діяльності — мають займати провідне місце в системі функціональних обов'язків викладача.

Література

1. Кузьмінський А.І., Омеляненко С.В. Технологія і техніка шкільного уроку. — К., 2010.
2. Пальчевський С.С. Педагогіка. — К., 2008.
3. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т.1. Сто порад учителям. — К., 1976.

Тищенко М.П., к.е.н., доцент кафедри
політичної економії обліково-економічних факультетів

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Важливою складовою якісної вищої освіти розвинених країн світу стає розвиток транснаціональної вищої освіти як активного й ефективного міждержавного співробітництва з метою взаємозбагачення й обміну досвідом.

Основними формами транснаціональної вищої освіти в глобалізованому світовому освітньому просторі є:

1. міжнародне співробітництво між вищими навчальними закладами, зокрема участь університетів у європейських освітніх програмах, що дає можливість отримати європейський досвід роботи, поширити його в своєму навчальному закладі. Університетські грантові програми надають можливість розширити науковий кругозір, створювати спільні міжнародні проекти, одночасно відбувається загострення конкуренції між університетами;

2. індивідуальна мобільність, яка передбачає, академічну мобільність студентів і підвищення кваліфікації та перепідготовки, професійні стажування професорсько-викладацького складу, що здійснюється з освітньою та науково-дослідною метою. Навчання та дослідницька робота закордоном збагачує індивідуальний досвід, удосконалює компетентність, надає можливість дізнатися більше про інші моделі створення та поширення знань, дозволяє розширити мережу контактів і спілкування;

3. мобільність освітніх програм та інституційна мобільність, яка приводить до формування нових міжнародних стандартів освіти, зміцнює міжкультурну і міждисциплінарну комунікацію в рамках реалізації ключової європейської стратегії — освіти протягом життя (lifelong learning);

4. інституційне партнерство, спрямоване на створення стратегічних освітніх альянсів та академічних консорціумів і міжнародних освітніх корпорацій, науково-технічних парків, дослідницьких мереж, що посилює координацію між ринком праці та вищою освітою;

5. інтеграція в навчальні програми міжнародного виміру й освітніх стандартів, використання новітніх форм забезпечення викладання.

Посилаючись на досвід викладання провідних ВНЗ світу (Центральний Європейський університет (Угорщина), Університет Софі-Антиполіс (Франція), Бергенський університет (Норвегія), Норвезький інститут міських і регіональних досліджень, Технологічний університет (Карлскрона, Швеція), Університет Миколи Ромериса (Литва)) варто розуміти, що сьогодні — це жорстка боротьба професорів за гранти, система оцінювання не тільки студентів, але й наукового рівня викладачів, кожного ВНЗ і постійне вдосконалення форм викладання. Розглянемо деякі форми забезпечення викладання в університетах і наукових установах світового кадру, які впроваджуються у навчальний процес кафедри політичної економії обліково-економічних факультетів

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» на спеціальностях банківська справа, міжнародна економіка, політична економія.

Презентаційні методи викладання: лекція-обговорення, допоміжні презентації (слайди), відео матеріали (документальні фільми), первинні документи (поточні статті), командне вивчення («Джиг-со або Метод ажурної пилки»), гості — спікери, студенти — викладачі, міні лекції, інтерактивні лекції, альтернативна лекції. *До методів викладання та засвоєння матеріалів* (аудиторні вербальні заняття) відносяться: дискусії, індивідуальні студентські презентації, робота по групах «Світове Кафе», економічний турнір, «Мікрофон», «Відкритий простір», презентації групами, дебати, рольові ігри («Педагогічний тренінг»), кейси та моделювання випадків, мозковий штурм, групові проектні презентації, інтерв'ювання, опитування, таблиця контрольних перевірок, тренінги, консультації, коучінг. *Методи викладання та засвоєння матеріалів* (письмові та поза аудиторні заняття): студентські колонки чи журнали, щотижневіки, читацька критика, позиційні статті, есе, метод AQCI (argument — аргумент, quote — цитування, connection — взаємодія, implication — значення), метод PRESS (position — вважаю, що; reason — тому, що; example — наприклад, solution — отже), аргументаційні есе, літературний огляд, анування бібліографії, ведений проект, дослідницька робота.

Необхідно включати в навчальний процес форми викладання, за яких студенти будуть сприймати матеріал емоційно, оцінюючи значення предмету, з ентузіазмом і мотивацією та власним ставленням, що буде сприяти засвоєнню інформації, яка перетвориться в знання. Сьогодні студента необхідно розглядати як партнера викладача, застосовуючи нові форми організації аудиторної роботи-співпраці.

Перед вищою освітою постали нові завдання забезпечення якості вищої освіти — підготовка професійних кадрів, які зможуть ефективно працювати в умовах глобального освітнього ринку. Нині важлива модернізація вищої школи, яка спрямована на підвищення якості, ефективності освіти, що має відповідати викликам часу і потребам особистості, яка здатна реалізувати себе в суспільстві, що постійно змінюється. Структурне реформування класичних університетів України має відбуватись з урахуванням вимог сучасної європейської освіти, зокрема базуватись на транснаціональній освіті.

Усик В. І., к.е.н., старший викладач кафедри
макроекономіки та державного управління

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ВЗАЄМВІДНОСИН ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА

У процесі навчання головними дійовими особами є викладач та студент. Саме на цих взаємовідносинах будується основна частина університетського життя: викладач намагається, задіявши накопичений досвід, передати знання студенту, який у свою чергу повинен відвідувати заняття, ретельно готуватися та показувати позитивні результати.

Але ці відносини часто бувають складними та далекими від ідеальних. Причинами цього може бути багато факторів — починаючи з лінощів студента та закінчуючи «високими планками» викладача.

У сучасних реаліях прийнято виділяти три основні моделі взаємовідносин викладач-студент:

- Перша модель розглядає викладача суворого, жорстокого та надто вимогливого. Студенти в такій ситуації ретельно готуються до практичних занять, але відповідати не поспішають. За такої моделі спостерігається високий рівень дисципліни, але наявний постійний страх, який у більшості випадках переростає в нелюбов до викладача;

- Друга модель говорить про дружні та тісні відносини — всі спілкуються на рівних, на заняттях — діалоги у вигляді вільної розмови та часте «входження у ситуацію студента» з боку викладача. За такої ситуації викладач прищеплює студенту почуття взаємодовіри та взаємодопомоги, але у більшості випадках у таких ситуаціях студенти «сідають на голову» і викладач стає заручником власної доброти;

- Третя модель — це співпраця із збереженням дистанції. За цих обставин вимогливий, але справедливий викладач завжди намагається зрозуміти студента та надати йому другий (але останній) шанс.

Вважаємо, що саме остання модель є актуальною в сучасних умовах. Її ще можна назвати моделлю партнерських відносин. Але для існування такої моделі, як показує проведене досліджен-